

Szerkesztői iroda:

Kassa, főutca 84. sz. a.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

Csak bérmentes leveleket
fogadunk el.

Semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A VIDÉKI SZINÉSZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, főutca 84. sz. a.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:
helyben hazhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre... 6 frt — kr.
Fél évre... 3 frt — kr.
Negyed évre... 1 frt 50 kr.
Két hóra... 1 frt — kr.
Egy hóra... — frt 50 kr.

Előfizetések bármely nap-
tól elfogadtnak.
Nyílt-tér soronként 15 kr. A
nyílttéri díjak előre fizetendők



A színész-kongresszus előtt.

Csak pár nap választ el bennünket a rendkívüli közgyűlés megnyitásától. Ez okból elmulasztatlan kötelességünknek tartjuk, ismételve felhívni a vidéki színészet tagjainak figyelmét előleges tanácskozásokra, hogy az összeülő kongresszuson kész, tisztult eszmeikkel, megállapított munkálkodási programmal, jelenjenek meg a fővárosban.

Jól tudjuk mi, hogy mennyi áldozatba kerül az igazgatóknak személyes megjelenésük, és társulatoknak, küldötteik Budapestre való rándulása; de meg kell hoznunk a közügy érdekében ez áldozatot, ha célt akarunk érni. Mert végtelen kárára válnak az a színügynek, ha többnyire budapesti színészekkel képviseltetnék magukat, kik közül némelyek az első ülés után többé meg sem jelennek, mint ezt már több ízben tapasztaltuk; vagy ha részt is vesznek a tanácskozásokban, a körülmények szerint adják „igen” vagy „nem” szavazatukat, oly életbevágó kérdéseknél, hol az illető igazgató vagy társulat éppen ellenkezőképp szavazna.

A pesti színészek, kik évek óta a fővárosban működnek, nem érzik mi fáj nekünk, nem ismerik a vidéki színészet bajait; n-künk magunknak kell feltárni a sebet, ha annak orvoslását kívánjuk.

Sajnálattunknak kell kifejezést adnunk azon közönyösség miatt, melyet egy igazgató és társulata tanúsít a veszélyeztetett színügygel szemben. Ők nem küldenek képviselőt, sem nem képviseltek magukat. Ha minden társulat így gondolkodna, akkor el kellene vesznünk. Hisz a legönzetlenebb buzgóság és törekvés is, kiméltelen hajótörést szenved, a köznyosság megmozdulatlan közsirtjén. Ezért van az, hogy lépten-nyomon csak a visszamaradás és hanyatlás szomorú jeleivel találkozunk. Ha már egybehívták a rendkívüli közgyűlést, személyes megjelenésünkkel emeljük az ügy fontosságát. Tisztázzuk az eszméket, akkor nem lesz okunk folyton azt hangoztatni, hogy „rölkünk nélkülünk” intézkednek.

A felállítandó központi iroda szükségességét az összes vidéki színészet belátta, mint olyat, mely nagy horderejű szellemi és anyagi hasznunkra válhatik. Sok szép eszme és indítvány hangzott már el a lapok hasábjain ez ügyben, megvitaták azt minden oldalról; a mult kongresszus elé benyújtott tervezet is közölve volt lapunk f. évi 2-ik számában s most már nem volna egyéb hátra, mint az irodát a közelgő kongresszuson életbeléptetni.

A tavalyi közgyűlésen hosszúságos vita fejlődött ki e fölött, míg végül a közgyűlés abban állapodott meg, hogy a közp. igazgató tanács bizassék meg a Németországban divó „Angehörigen Bühnen” rendszer tanulmányozásával s tegyen erre vonatkozólag tüzetes javaslatot a f. évi augusztusban összeülő kongresszusnak, továbbá hívja fel a vidéki társulatokat e tekintetben, vélemény adásra. A vidéki színészet részéről ez ügyben a nyilatkozatok már megtörténtek sajtó útján is, melyekből tájékozást vonhatunk magunknak az illetők, hogy az iroda felállítása a vidéki színészet óhajával találkozik, sőt sürgetik annak életbeléptetését.

Hogy tanulmányozta-e a k. ig. tanács a hasonló külföldi intézményt, arról nincs tudomásunk, mert ez iránt sem a tanács eddigi üléseiben, sem a nyilvánosság előtt még nem nyilatkozott.

Ha a központi irodát életbeléptetjük a jelen kongresszuson, ne feledkezzünk meg az írói jogdíjról sem.

Tartozzék a k. iroda vezetőjének hatásköréhez a hazai szerzők eredeti új műveit, az ő sz-

szes magyar színpadok számára megvenni, természetesen a tagsági díjakból befolyt közös pénztárból, s kisebb-nagyobb társulatokhoz úgy aranyosítva, hogy eszupán a kiadott összeg kerüljön meg. Ezáltal elejét vesszük oly kapzsiságoknak, melyeknek ez időszert a színigazgatók ki vannak tevé, a mennyiben 80—90 frtot kénytelenek az új darabok (pl. „Legény bolondja”) jogdíjáért fizetni, mert a „szerzőknek úgy tetszik.”

Ha szabályaink értelmében tiszteletben kell tartanunk az írók jogát, gondoskodjunk tehát arról is, hogy ne legyünk kitéve egy-egy színműről szélszéyeinek. És ezt csak úgy érhetjük el, ha e rendkívüli kongresszuson életbe léptetjük a központi irodát, mely valóban hégzágpótló leend.

Még két dolog van, melyre fel akarjuk ez alkalommal hívni a közfigyelmet. Egyik a német színészet terjedésének megszorítása, másik a műkedvelői intézmény korlátozása.

A magyar színészetnek Magyarországon nincs otthona, mert egyik oldalról a német színészek más oldalról a műkedvelők szorítják ki minden városból és veszik ki szájukból a betevő falatot. Ez ellen tiltakozni az összes vidéki színészetnek kötelessége. Hassunk tehát oda, hogy a magyar színész otthon találja magát saját hazájában és ne legyen kénytelen szegyenkezve meghunyászkodni a német színészek és műkedvelők előtt!

(+)

A nagyváradai szinkör.

A kolozsvári nemzeti színház igazgatósága, f. évi ápril elején kérdést intézett Nagyvárad város hatóságához, hogy a mennyiben a Mándokynak adott engedély e folyó évben lejár: lesz e pályázat hirdette a jövő színi-évadra és mikor fog az közzétettni? Ezen átiratra a színiügyi bizottság elhatározta, hogy Mándokynak, biztosított idő leteltével, pályázatot fog kiírni a nagyvárad nyári színiévd elnyerhetésére.

A biztosított idő pár nap mulva letelik. Augusztus közepére van kitűzve a pályázat kihirdetése. Valóban nem értjük, mi ezé vezet az illetőket e pályázat kiírásával. Mándokya még eddigelé nem volt panasza; az igényeknek megfelelő társulatot szervezett, a legújabb darabokat meghozatta, hogy a repertoirt minél változatosabbá tegye és mégis most, — úgy látszik — mellőzni akarják.

És ha kutatjuk az okot, mely ez elhatározásra bírta az illetőket, nem kell soká gondolkodnunk, hogy rájőjjünk arra, mikép itt egy titkos kéz működik és ez a titkos kéz, a kolozsvári nemzeti színház igazgatóságának láthatatlan keze.

Nem akarjuk elhinni azt, hogy a nagyvárad hatóság és ezzel összeköttetésben levő színiügyi bizottság, oly hamar felelje a felületést, a szerződés szegést, melyet a k. színház igazgatósága velők szemben elkövetett. A k. színház igazgatósága több évre vette ki szerződésileg N.-Váradot, és már az első próba év után megszegte szavát, megszegte a szerződést, holott neki nem volt Nagyvárad oly defecitese, mint azt el akará némelyekkel hitetni. Akkortáiban a helyi lapok erélyesen felszólaltak e kvalifikálhatlan eljárás ellen és hisszük most sem hagyják szó nélkül, hogy e legjobb nyári állomást elvegyék a vidéki színészetől.

E felszólalásra egy cikkekese készített, mely a „Debreczen” egyik legutóbbi számának újdonsági rovatában látott napvilágot, a mely így szól:

„Egy állandó nyári szinkör építése tárgyában indult meg legújabbán mozgalom városunkban, a mely annyival inkább érdemel figyelmet, mivel a viszony Debreczen és Nagyvárad között a nyári

színészetet illetőleg kezd oly feszessé válni, hogy egy színigazgató, ki a debreczeni színházra aspirál, kell, hogy méltóságán alólinak (! Szerk.) tartsa az adott körülmények között a nagyvárad fabódé után esengeni; egyébiránt tudjuk a multból, hogy Nagyváradon csak az „igények” nagyok, a pártolás kicsiny; akármilyen legyen a színtársulat, működésének eredménye csak defecit lesz Nagyváradon, melyet helyreépíteni a debreczeni téli saison van hivatva. Hát ennél több eredményt is ellehet érni Debreczenben s legalább a társulat nincs kitéve egysesek „túlfinom” izlésű zaklatásainak. Örömmel üdvözöljük ennél fogva a mozgalmat, mint oly életrevaló eszmét, melyet pártolni minden művelt embernek kötelessége.”

Hát bizony szípen van ez elmondva, de nem hisszük, hogy az illető „szinkör építő ur” tiszta meggyőződésből tette papírra a fentebbi sorokat.

Debreczen és Nagyvárad közti viszony régi dolog már; de csak most fedezték fel Debreczenben, hogy a depr. színtársulat működésének eredménye Nagyváradon minden évben csak defecit, melyet a debreczeni téli saison van hivatva helyreépíteni. Ez ám aztán a merész állítás. Nagyvárad a színpártolás tekintetében, Kassa után első helyen áll és mindig fölért egy téli állomással. Van-e színész, ki ne vágyónék Váradra? Ki onnan távozott édes emléket vitt magával, számtalanszor visszaemlékezvén a n.-várad hálás közönségre.

Volt alkalmunk a télen tapasztalni, hogy mily nagymérvű pártolásban részesítették Mándoky társulatát Debreczenben. Nem egy új darabot, mely kiállta a szigorú kritikát, játsztak le a színészek, ü r e s h á z előtt Azonkívül Mándokynak és Töröknek házról-házra kellett járniuk, ha egy pár béltre szert akartak tenni. Nem ugy van most, mint volt régen! Debreczen sem maradt állandóan hű, régi jóhírnevéhez.

Különbén tudjuk mi, hogy Kolozsvár felől fúj a szél.

A kol. nemz. színház igazgatósága daczára, a tekintélyes összegű subventiónak, daczára a 100 ezer frtot meghaladó országos alap kimeríthetetlen forrásának, daczára a kolozsvári közönség kitünő pártfogásának, — ismét szövetkezni akar Nagyváradral, el akarja venni a már egyszer fölpadott és a vidéki színészet legjobb nyári állomását, melyre egyáltalán nincs szüksége, míg a vidéki színészetnek oly égető szüksége van Nagyváradra, mint a mindennapi kenyérre.

Ha talán egyseseknek nem tetszik Mándoky személye, irjanak ki pályázatot, — a kolozsvári színház igazgatósága kizárásával — s adják ki valamely elsőrendű vidéki színigazgatónak, kiben garantált látnak, hogy képes lesz oly személyzetet bevinni, mely az igényeknek teljesen megfelel. Ezt kívánja a méltányosság, ezt kívánja az igazság!

Küszöbön van a rendkívüli színi-kongresszus, hozzuk szönyegre ott ez ügyet, mert ma-holnap megérjük, hogy egyenként veszik el tőlünk a telhetetlenek, legjobb városainkat.

Veritás.

Önigazolással.

Tisztelt szerkesztő ur!

Igéretemnek eleget teendő, dióhéjba szorítom az eseményeket, melyek concessiótól való megfosztásomat, ugy az ebből kifolyó állapotokat előidézték.

Az egész színvilág tudomással birt arról, hogy Szatmáron a téli-évd mily pártolásihiány és közönynyel folyt le, melynek természetes következménye az igazgatóra a saison végén, az üres cassa és egy esomó defecit volt. Két szerződötetett tagom, tett is panaszt a központi kormánytanácsnál,

hogy a gagét nem fizetem, hogy a személyzetnek ennyivel és ennyivel tartozom. Ennek következtében én a központi kormánytanácsból felhívtam nyilatkozattételre, mennyiben alapos az ellenem emelt vád. Én a színész urak és hölgyek nyugtáival számoltam be, hogy kötelezettségemnek eleget tettem. 1500 frt deficittel végeztem téli évadomat, de színészek adása nem maradtam. A nyári idényt Nagybanán kezdtem meg, 12 előadás jövedelmezett annyit, hogy a személyzet gageja fedezve volt, ezt az eredményt azonban a legnagyobb erő megfeszítéssel voltam csak képes kiesikarni, s meg voltam róla győződve, ha tovább maradunk, még a napi költségeket sem lesznek képes bevenni. Április 25-én befejeztem tehát előadásaimat. Hová innen? ez volt a kérdések fő kérdése. Színgétre nem mehettünk, mert azért Bényey István folyamodott, s míg az én kérvényem tagadó válaszalvasztatott vissza, addig Bényey Istvánnak kiadatott Színgéttanácsától az engedély. Beregszászra sem mehettünk, mert e város akkor tájban égett le, a vendéglő helyiséggel együtt, melyben a színi előadások tartatni szoktak. Arenázni pedig április végén igen korai dolog, meg aztán második kérdés, vajon jártak volna-e a beregszásziak színházba, közvetlen oly nagy szerencsétlenség után? Kerültem negyedik azaz utolsó városát pedig Kis és Pizi 26 személyből álló acrobata testület tartotta megszállva; február közepétől április közepéig, kimerítve a közönség érszényét; s ha én társulatommal utánuk bemegyek, biztos bukásnak teszem ki magam. Folyamodtam tehát a központi kormánytanácsához, hogy engedje társulatommal Deést megszállani, kérvényembe feleltem a fentebbi indokokat, megjegyezve, hogy Várady Ferenc kerületi színigazgató csak az előtt pár héttel nagy bukással hagyta el e várost s így reám sem vár valami keesetgető jövő, de a végszükség oda utal. A központi kormánytanács utasított Várady F. igazgatóhoz, hogy annak a megegyezését szükséges mielőbb kinyernem s csak aztán válaszolhatnak érdemlegesen kérvényemre. Folyamodtam tehát Várady Ferenc színigazgatóhoz, ki megtagadta az engedélyt, pedig neki ez az ágában sem volt többé Deésre menni, örült hogy kiszabadulhatott.

Én mégis bementem, be, mert más menedéket nem volt, kettő közt kellett választanom: vagy Nagybanán szólnak eresztani a társulatot vagy Deésre bemeni; az utóbbit célszerűtnek találtam, remélvén, ha a központi kormánytanács úgy a nmgu belügyminiszter előtt a tényálladékok kifejtve maga valóságában terjesztem elő; nyert perem lesz. Folyamodtam tehát mind a két forumhoz igazolványokkal ellátva; de nem kaptam választ. Egy szép reggelen jön az alispáni hivatalhoz Deesre egy felette sürgős belügyi-rendelet, hogy concessióm azonnal elvételék és az előadások momentán tiltattassanak be. Az alispán értesített a történetkről s a következőkben állapotát meg jövőre nézve a teendőket. 1-ször Miantán még bérlettel tartoztam a közönségnek, azt megrovidíteni nem lehet, azt le kell játszanom. 2-szor Utasított egy újabb kérvény szerkesztésére és a nmgu belügyminiszterhez való beküldésre. 3-szor Maga is jelentést tett, kifejtve hogy engem a deési közönség szőlított fel az idejövételre s hogy sem személyem, sem igazgatásom ellen, sem tavaly ugy az idén semmi kifogása a közönségnek nem volt és nincs s mint lelkiismeretes, jóra való embert ismernek, minél fogva keré az engedély további meghagyását 4-szer A főispán mgos Bánffy Dezső, az alispán ur által készített jelentést még nyomtatékosabb

ajánlattal ellátva terjesztette fel a nmgu belügyminiszterhez, mint az alispán ur. Sőt mi több, Pesten léte alkalmával személyesen is tett lépéseket ügyemben. Azonban haza jöve, midőn tiszteletemet tettem nála az eredményt megtudandó, csak annyit mondott, hogy Jekellfalusy Lajos miniszteri tanácsos már kétször nyilatkozott, de a központi kormánytanácsban egy hatalmas ellenséggemnek kell lennie, ki megakadályozta az ügy előnyömré való lefolyását.

Tudtam, honnan fujt a szél, s azóta is volt alkalmam meggyőződni azon egyén kiléte felől, ki tőlem az engedélyt elvétette.

Engem megbuktatott a kerületi rendszer s meg fog még buktatni számtalan igazgatót különösen ha a concessiók a jövőre nézve is ugyanily alakban állítatnak ki mint a jelenlegiek. Abszurdum törvény, s hogy az egész világ nem kaczag felette, az csak azért van, mert nem köztudomású. Színigazgatókat kötelezni egy évre, fix fizetésre szerződtni tagokat, kirendelni nekik 4-5 várost (a kerületet), melybe kizárólagosan működniök szabad, máshová menni a concessio elvesztését vonja maga után, azonban a kirendelt városokba is csak úgy mehet a concessiónált director, ha az illető egyes városok helyhatósági engedélyt is képes az illető tanács vagy polgármester, szolgabíró vagy kapitánytól kinyerni. Most az egyik vagy másik fiók város malitiából a kerület rendszer iránt, — már volt rá eset, — vagy ő is telen óhajt színészetet nyarón nem kell, mert X város is van olyan megyeszékhely mint Y. vagy esetleg az igazgató areza nem tetszik annyira az illető főkapitánynak vagy mint tudom Z pártól úrnak, ki inkább a másik társulatot szeretné, mert annak a primadonnája jó ösmerőse, következőleg megtagadják az engedélyt s így vagy Z. ur által óhajtott primadonna, illetőleg director játszik X városban, vagy nem lesz azon évben színészet, stb. stb. Ok ezt tehetik, mert nekik a nmgu miniszter szabadkezet adott így cselekedni.

Az igazgatók elvesztik concessiójukat, ha más kerületbe lépnek s így az illető kerületi igazgatót, senki sem háborgathatja jogai élyezetében. De a fiók államok fel vannak jogosítva minden alapos ok nélkül, a kerületi igazgatótól megvonni az engedélyt, ok nem felelősek semmiért, nem azon veszteségért, mely ez által az igazgatót éri, a társulatot sújtja s nem ritkán a legnagyobb zavarokat idézi elő.

Rajta urak, csak rajta, hagyjuk meg a kerületi intézményt, hisz ez igen szép, üdvös s mindenkezelett a monopóliázásra igen alkalmas, csak hogy nem tudom hány pienua fog összegyülni a tagsági-meg nyugdíjakra, mikor betevő falatunk sem lesz.

Keserő tapasztalásomon okulva nyujtom be szavazatomat: „Le a kerülettel!”

Kuthy K. Béla,
színész.

Molnár György röpiratából.

(Folytatás.)

A színházi számadások aláírása, csupán a számadatokat bizonyítja, s a kik ezt aláírják, még ezzel nem biztosították a visszaéléseket, melyek a színházaknál egészen másként üzehetnek, a nélkül, hogy a számadásokat aláíró egyének erről sejtlemmel is bíruának. Ezért illusorius a színházi számadásokat (a numerusokat és ezimeket) a belügyminiszteriumhoz vizsgálat végett fölküldeni.

Senksem tudja jobban nálam, hogy mibe kerül egy színpadi fundus instruktus; hiszen Budán a kis népszínházban 10 év alatt 75 ezer forintra besült (csak besült) föl-

szereléseket, beruházásokat tettem, melyek közt a budapesti nemzeti színházalál is fényesebb, számosabb magyar jelneztáram is volt, melynek egy részét eltávozasom után Buda városától meg is vette a nemzeti színház. E fundus instruktus közt voltak az Ördög pilulái, Genoveva, Bém hadjárata, nagy szabasu folszerelések, melyeket a bécsi, berlini színházakba is elvittek. Ribáry id. intendánsága és Szigligeti igazgatása alatt, folszereltem, a Krakói barátok, Téli rege, III. Rikárd, Valeria drámákat és teljesen a pazar fényvel Brankovics operát, — eléggé megtanultam tehát, hogy mibe kerülhetnek a színházi fundus instruktusok.

Ha febe jelzett őt nagyszabasu fundus instruktus, mely mennyiségénél fogva feleben sem férhetne el a kolozsvári díszlet, -kellék, -ruhatarban, a Brankovics operához készült műasztalosi emelvények tömege pedig a kolozsvári színpadra, nem is emlíve a szövet anyagok értékességét, a pompás díszleteket, az id. Lehman által festett számtalan igazí díszkörtinákat, plasztikus díszlet darabokat, műfurgonyos jelvényeket, plasztikus díszlet darabokat és kellékeket stb., ha mondom, hogy mind e tömételten számu és briliáns kellékek, a legpazarabb fényvel és effektussal kiállított nagy fundus instruktus összesen 24—25 ezer forintba került, ugyan mikép lehessen elhinni, hogy Korbuly 4 év alatt kiállított dolgokra, — melyekből csak a Julius Caesar-féle, ez is többnyire merino és orlean oleső szövetekből álló kellékek mutatnak és értek valamit — 30 ezer forinton fölül költsöttek volna?! Vagy azt kellene hinni, hogy Korbuly ideje előtt semmisem volt a díszlet, ruha- és kellékárban, a mi nem áll, mert hiszen Fehérvári összes kellékeit ezek árán vette meg a színház és aztán is csak szerettek be valamit Korbuly idejéig; — vagy tévesen számítottak föl ennyit, vagy tertium datur esetében a laikusnak tetsző jó Korbulyt olyan láthatatlan és megmarkolhatatlan kezek, a színészet ezafatái megkefélétek a mi talán mégis valószínűtlen oly embernél, mint Korbuly, kiről azt mondják, hogy nemcsak ügyes váltó spekuláns, hanem kitünő singes kereskedő is volt s mint ilyen csak érthetett a színpadi kellék anyagok bevásárlásához. Hol találhatók e színházalál a Korbuly ideje előtt már bizonyosan ezreke menő s a jó Korbuly által 30 ezer forint nagy összeggel szaporított színpadi beruházások, folszerelések? Szeretném látni, szeretném darabonként megfogni.

Ha egy olyan praktikus és a kolozsváriak által furfangos pénz-üzérnek nevezett magán vállalkozó alatt mint Korbuly, a beruházások és folszerelések, a folszámolás rovatához oly természetlenül viszonyítanak, mennyivel inkább természetlenül a kimutatott bevételek, s menyivel több folytatható ki a minden ellenörködés nélkül hagyott és számlálkkal nem bizonyítható jegykezelésnél?

Erre különben már is esztanúsán megfelelt a lefolyt év szigorú jegykezelése és ellenörzése, valamint az, hogy most sem igen menővel sokkal jobban, az intézet még is, a nagy gázsik mellett is kikereste magát s nem rótt több ezer frt deficitet az alap vagy a jövő nyakára, mint az az előtti évek jó porciókat róttak.

Ha valahol szemfényesnek kell lenni, úgy bizonyára a színházaknál és kivált a jegykezelésnél. A budapesti nemzeti színházalál használt és a belügyminiszterium által megerősített kezelési szabály kat a kolozsvári nemz. színház nem ismerte eddig, — holott több év óta létezik és ott alkalmazatik is. A lefolyt év alatt kívánatomra az igazgatóság itt is elfogadta, de egyenély pontjait, bár mind a három intendáns aláírta, a kezelő kezegek mégis elhanyagolták és bizony hiába figyelmeztettem az igazgatóságot, még sem utasította az illetőt kötelezésére, mint például a főpénztárnokot, hogy a szerződésileg megállapított és elfogadott rendszabály értelmében, a részletes havi számadásokról és bérleti valamint más vegyes jövedelmekről éppen úgy, mint naponta a bevételekkel tett, kimutatást adjon át. Egyáltalában e kezelő kezegek nagyon idegesek, a miért én egy a bevételi, mint jegykezelési ellenörködést magamnak vindikálva fenntartottam.

Pénzügyekben pedig nincs helye az érzékenykedésnek; minden pénzkezelő nem hogy félne, de sőt kívánja az ellenörködést; furesa és helyen kívüli az afféle kényeskedés, hogy ilyen-olyan becsületes vagyok s több efféle, de ilyen egy nyilvános solid intézet, még egy privát vállalat sem adhat semmit. Abban és ott van helye a kényeskedésnek, hogy a pénztárnok ellenörzést kérjen még ha nem adtak volna is, nem hogy érzékenykedjek a felügyelet és bíralat miatt. Itt bizony nagyon esiklandósak voltak, mikor a jegy ellenörködéssel meg-meg esiklandoztam őket, ez nem igen vált érdemökre.

Miféle administráció, miféle jegykezelés volt itt. Ne adj isten több ilyen a kolozsvári nemzeti színházalál! A jegyek garmadában annál álltak, a ki a pénzsedóktól, a jegyárusoktól a jegyekért járó jövedelmet beszedte; tehát egy kézben volt a pénz is a váltó is; senksem ellenörzötte és számolta meg a bevételeket kezelőnél, hogy mennyi

TÁRCZA.

K jutalomjátéka.

(Humoresk.)

Az 187 $\frac{1}{2}$ -diki téli évad, Magyarország összes színészeire nézve igen szomoruan ütött ki. A természet igen rosz vala, a tél fölötté kemény és korán állott be. A közönség örült, ha odalaza meleg szobát talált, nem hogy a színházba ment volna. Sz. városában is oly rosszul ment az igazgató dolga, hogy a defizites előadások napi, vagyis inkább estirendek voltak. A első szerelmes jutalomjátéka 5 frt 46 krajczárt jövedelmezett, a drámai hősé 4 frt defizitet, csak B né asszony, a kedvelt népszínműenekenő volt képes, vonzereje által közönséget csalogatni a színházba. A sz i színtársulat tagjai közt volt K is, ki igen nagy kedvence a közönségnek, mely őt minden alkalommal kiütötte. K-nak vagy családja, sok kiadása és kevés fizetése volt; minden reményét a jutalomjátékába szokta helyezni, és azt állították, hogy olyan nap után mindig kifizette adósáigait. Közéledett K. barátunk jutalomjátéka, de ő mindig komolyabb és kedvetlenebb lón. Midőn ba-

rátai ennek okát kérdezek, azt mondá, hogy neki legalább is 150 forintos jutalomjátékra volna szüksége, pedig az elődök szomorú példája után itélve arra kevés kilátás van. Hosszasabb eszmeesere után, miként lehetne ügyén lendíteni, pár nap mulva K. agyában hatalmas eszme villant meg, melyet, bizalmasabb barátival közölvén, annak keresztül-viteléhez fogott. A helyi lap hasábjain következő hirdetést igttatott be:

„Házasulandó urak figyelmébe!

Egy esinos, fiatal leány 20.000 frtnyi, az árva pénztárban kezelt vagyonnal, ezen már nem szokatlan uton óhajt komoly szándékú, tisztességes állásu urakkal megismerkedni. A reflektálók keretnek leveleiket X. Y. betük alatt a kiadóhivatalhoz ezimezni.”

A másik helyi lapba pedig éppen megfordította a hirdetést, és mint fiatal ügyvéd keres nőt, megjegyezvén, hogy kevésbé tekint vagyonra, mint inkább esinos külsőre, tisztességes családra és magaviseletra.

Mindjárt az első héten néhány száz level érkezett K.-hez mindkét nembeli házasulandóktól. K. az uraknak azt felelé, jelenjenek meg január 19-én a színházban, hol az illető hölgy a 4-dik számú páholyban fog ülni, hol egy piros szalagról fognak rá ismerni, a hölgyeknek, illetőleg

szüleik és gyámjainak ír, jöjjenek el szintén január 19-én a színházba, hol az illető uri ember a kisasszonylátni óhajtja, és kéri, tűzre egy fehér kaméliát hajába, hogy biztosan felismerhesse. Elérkezett január 19-ike. A színházi pénztárnok nem kevésbé esodálkozott, midőn már korán reggel kezdik az elsőrendű zártzékeket és páholyokat hordani; de még jobban esodálkozott azon idegen, kit a véletlen este a színházba hozott. A lelegegansabb publikumot láthatá, mintha csak fizelőadás lett volna. A zártzékekben többnyire fekete salonruhába öltözött fiatal urak ültek, látesőveiket folyton a páholyosok felé irányozva, melyekben tisztas családok foglaltak volt helyet. És az volt a legkülönösebb, hogy közepett ült mindenütt a kisasszony kivágott ruhában, a hajba fehér kaméliát tűzve, mintha bálba készülné. A jutalomjáték jövedelme pedig, 192 frt és 60 kr volt feleben.

Másnap aztán K igen jókedvűen sétálgatott, és még sokszor jóízűt neveltünk tréfája fölött. Természetes, hogy az illető házasulandók, bővebb felvilágosítást meg mindeddig nem kaptak, és elég indiseretiő e tréfát most elárulnom, de 4 évi titoktartás után azt hiszem, nem veszi tőlem senki roz néven.

váltó fizetéseit ki a közönség által és senki sem tépte szét, vagy égette el a már kifizetett vagy megmaradt és lejárt váltókat, az az: eladott és megmaradt jegyeket. Az intendánsok ha más bajuk nem volt, körül néztek a nézőtérben, aztán mikor fölmerték a bevételi lajstromot megnézni, rápillantottak a summára és „biz ez kevés” — vagy ma „bizony szép bevétel volt” — megjegyzéssel odább álltak. De hogy valóban annyi jött-e be, arról senkinek kívánt meggyőződni s nem is kutatta többé senkinek. A dolog nem égette őket, mert nem kaptak belőle részt, ha pedig az év végén deficit volt, kitűlt a subventio és az országos alaphól, vagyis a közös tőrből. Ezért is csak az a jó ellenőrködés a színházaknál, ha a műszaki vezető tisztelt-dija a tiszta jüvedelemből egészítették, ki és mint anyagilag is érdekelt fel, viszi az ellenőrzést.

A bevételket kezelő a jegyeket elkészítetlenül oda adta a jegyárúsnak, ez elkészítette, eladhatta oly mennyiségben, a mint neki tetszett, mert nála volt a bélyegzővas is; de a megmaradt és elkelt jegyek is hozzá kerültek másnap, melyeket, halomra gyűjtöttek s amit az én évem előtti hónapokban láttam is, csakugyan gyűjtött, melyekből aztán kénye kedve szerint adhatott a nélkül, hogy ezt valaki észre vehette volna. Ő a megmaradt jegyekkel beszámolt, a hány darabot kapott, azt vagy pénzben, vagy jegyben vissza számolta, de hogy e kiadott jegyek közt, hányat adhatott el az elmult napokon megmaradt, elkelt és hozzá visszakértült hasonló színi jegyekből, azt senki sem kívánta föltenni, ellenőrizni. Ugyan így volt az engedélyezett jegyekkel: jöttek az egyélt bélyeges utalványokkal és a jegyárús felértékben számolt be az egész értékű jegyek helyett; senkinek nézett utána, hogy nem szedhetett-e össze a jegyárús a maga gsefijére egy esomó ilyen utalványt, melylyel az egész árban elkelt jegyek helyett fél árban beszámolt.

Az ingyen-jegyek utalványozásával is neveléses jóhiszeműséggel jártak el; az intendánsok, a színésznők csak oda szóltak a jegyárúsnak, hogy ezt, meg ezt a jegyet hajtsa be, s aztán bele ültek; ugyan ezt tehette idegenekkel is a pénzszedő s ha ő a jegyet behajította, ez elég volt arra, hogy annak áráról ne számoljon. A Szentgyörgyi jutalomjátéka alkalmával megtörtént az is, hogy egyik színész, az elsőadás estvéjén már nem kapván helyet, egy ezüst forintot eszátározta a jegyárús markába és tüstént kapott egy páholyt, melynek jegyét behajtván, mint megmaradt jegy-gyel számolt be; pedig már nappal elfogyott minden ülőhely. — Fájdalom ezt csak most tudhattam meg, és így még az én szigorú ellenőrködésem alatt is megtörténhetett a régi slendriából fennmaradt tisztában manipuláció. Szentgyörgyi kollegám legalább vegye meg rajta az öt illett 50 krt, a ki ezt tehette, ugy is többet húzhatott még rajta is az napon. (Folyt. köv.)

Levelezés.

Kis-Terénye, 1880. július 28.

Tekintetes szerkesztő ur!

Beesés lapja utolsó számában Kovács István ur volt szíves rólam is megemlékezni, így felhíva érzem magamat, hogy saját védelmemre, én is hozzászójak végre a dologhoz. Önnek loyaltásá-tól félétélevezem levelem közzétételét.

Miután ugyanazon czikkben Kovács ur azt is írja: A kik zengereskednek, azokat nem számítom szerződött tagoknak, mert azok a színészetben kívül helyezték magukat, sőt tovább megy, kimondva az anathemat: az ily egyéneket ki kellene űzni a országból! Mielőtt tehát magam mentségére gondolnék, néhány észrevételt kell tennem általánosságban, a színészt rendezésére vonatkozólag.

En elismertem, sőt szükség-gnek vallottam mindig a színészt rendezést, a szó valódi, nemes értelmében, mint az a művelt német államokban rendezve van, fejedelmi kegyből vagy városi subventióból fennálló és virágozó színházak által; de azon módot, mely által az nálunk megkezdett, igazságtalannak, ezáltalannak, károsnak sőt a barbárkorra visszaemlékeztető kegytelenségnek tartom, igazságtalannak és kegyetlennek, mert általa, mint a következmény eddig is mutatja, esalódott, jobb sorsra méltó művelt egyének lettek kenyér kereset nélküli földönfutókká; ezáltalannak, károsnak, mert mióta a színészt rendezése szobá jött, annyi vándor színész nem kóborolt az országban, mint jelenleg — és számuk egyre nő, a helyett, hogy fogyna — s e szaporodásnak ily módon elejét venni sem lehet. Ez tehát nem rendezés — ez egyszerűen bizonytalan alapra fektetett rendszer változtatás — tekintet nélkül a következményekre — és az anyagi tényező teljes hiányára.

Ha az állam feje, kormánya által, rendszer-változtatást óhajt az országban keresztül vinni — ezt értem, mert mindazon tényezőkkel rendelkezik, melyekkel egy n-etalan bekövetkezhető catastrophiát vagy szerencsétlenséget meggátolhat. — Erdemekben megöszült hivatalnokait nem engedi koldusbotra jutni, vagy áthelyezni, vagy nyugdíjazza, vagy a legrosszabb esetben is végkielégítésben részesíti. Vagy mivel vagyunk mi színészek rosszabbak az ország bármely hivatalnokánál, hogy oly sorsnak nézzünk eleje, mint minőt a rendezés mostani stádiumában remélhetünk? Hiszen nekünk még az sem szabad — Kovács István ur ezíke szerint — hogy ha történetből a mostani kormányeng-délylyel bíró igazgatóknál alkalmazást nem kaphatnánk, még színészek is nevezük magunkat: — méltó klevén, irgalom nélkül küzdeni a országból!

En előkelő családból származom — bár szüleim más életezél tüzek elem, én szívem sugal-

latát követve a színészi pályára léptem, megvetve hirt, vagyont, tekintélyt. Feláldozva a kelvezőbb anyagi helyzetet, mely más pályán kétségbevonhatlanul várt volna reám. 22 éve működöm e pályán. Ezalatt tagja valék majd minden elsőrendű színháznak — kedvence valék Munkács, Bereszás, Duna-Földvár, Paks, Veszprém, Pápa, Baja, Dobsina, Sároboárd, Nagy-Szőlős, Mező-Kövesd, Mező-Üsáth stb. — stb. — városoknak, hol mint színész és mint ember becsülésben állók a közrelemény előtt. . . . Nekem a színészetben kívül más mesterségem nincs — s mert most épen szerződés nélkül maradtam és módot találtam, hogy mint színész továbbra is becsülettel keressék kenyeremet — kizártam-e én magamat a színészetből? Erdemlem-e ama meg-alazó kifejezéseket? . . . Ha egyébe nem, már az maga, hogy 22 évet töltök egyfolytában e pályán — több kíméletet érdemelne: s ezennel vissza is utasítom ama kifejezést.

Tehetek-e én arról, hogy daltársulati igazgatóvá kellett lennem? Szinigagatói engedélyt nem kaptam. Miért? — Nincs talán kellő képességem? — Műveltségem? — Nincsenek elegendő kellékeim? — Ezeket mind hitelesen kimutattam! — Miért utasítottak hát el? Mert kellő készpénzzel nem rendelkeztem. — De hát 2—3 igazgatót kivéve melyik tud azt kimutatni?

En ifjuságomat — tehát azon kort, melyben más pályát választottam volna — a színeztérről rajongva, itt töltöttem el. . . . Most már ott állok, hogy más mint színész nem lehetek: itt élnem halnom kell! — s midőn mégis pártfogás helyett éppen a rendezés alkotásnak közege által, érdemtellenül ily zaklatásnak, üldözésnek vagyok kitéve, — önököt kérdem pályatársaim — e pályán eltöltött 22 év után: — igazság — méltányosság-e ez?

Még Milton előadására vonatkozólag van néhány szavam. — Miután nekem Milton műszeremben azt Veszprém-ben, Pápán, Paks-on, Duna-Földváron nem egyszer előadtam — hogy minő sikerrel? arról mindenkor felvilágosítást adhat az említett városok értelmisége — s s végre miután annak előadhatása szerző által részemre engedélyezettett — Kovács István urtól tehát éppen nem kellene restellenem, hogy előadhassam; miután azonban sem társulatom száma, sem ereje nem alkalmas ily nagyszabású mű előadására, jelenben meg kell elégednem, ha könnyebb énekes vigjátékok, kisebb operettek és népszínműveket adhatok — így is ki tudván nyerni a méltánylást, becsülést, magunkviselést és igyekezetünk által mindennél a hol megfordulunk — anélkül, hogy a színésztet szégyent hozzunk!

Maradván tekintetes szerkesztő urnak kiváló tisztelettel

Ürményi Lajos.

Egy hét története.

Budapest, 1880. július 28.

A népszínház azon időre, melyben a nap türelmünket a legnagyobb próbára teszi, egy kiállítási darabot, a már ismert színművet, „Dráma a tenger fenekén,” szúrta a repertoir közé. Mint két évvel ezelőtt, úgy jelenleg is nap-nap mellett, szép számu közönség nézi végig Lehman és Galó kezeinek alkotásait s meglegegedéssel távozik a színházból, hisz két órán át feledni tudta azon hőségét, melyet Reaumur hőmérője néha 26°-kal jelez.

Ha a szokásos repertoir tartatik meg, közönséget keresni kellett volna. Blahiné, Tamássy, Solymosi távol vannak; Együd beteges, nincs tehát kedvencz, ki esalogatna. Újdonság ez erők nélkül alig képzelhető; a régi darabokat pedig már az egész főváros látta s ha szeretné is még egyszer megnézni, a hőség tartja vissza. Ily körülmények között oly darabot kellett elővenni, mely kizárólag a szemet foglalkoztatja s erre az említett látványosság legezésérübnek bizonyult be. A hét folyamán ez adatott s szombatig bezárólag színre kerül.

Hervé új operettje: „Az utszéli gróf-kisasszony” augusztus 6-án adatik először Erdős Eugeniával a főszerepben. Ez lesz valószínűleg távozása előtt utolsó szerepe, mert mint ezt már annak idején egyszer említém, szeptembertől kezdve már nem a népszínházé. Mint hírlík új szerződése lejártával visszatér a népszínházhoz. Ha való e hír, három helyen gratulálunk; az igazgatóknak, a közönségnek s magának a kedélyes művésznőknek anélkül, hogy bármelyik örömszülte üdvkiváuatunk magyarázatra szorula.

Még egy vesztésege lesz a népszínháznak Veres személyében. E valóban a közfigyelmet magára vont tehetséges fiatal erő, népszínmű- s operette-baritonékesnek Kassára szerződöttet, de

mint értesemre adta, csak két évig marad a vidéken, hogy nagyobb szerepekhez jutván, mint kész és kiképzett tag térhessen vissza azon körbe, hol először tűnt fel, a népszínházhoz. Ha az előjel nem szokott esalni, akkor bátran mondhatom, hogy a két évből egy el fog esni, mert Veres már virágvasárnapján — ha igyekezete és szorgalma állandó marad — azon ponton fog állani, hogy a népszínház azon szerepeit, melyeket olykor-olykor Egri megeröltet, bátran fogja eljátszhatni.

A nemzeti színház tagjai kipihevén a saison fíradalmait, megfíjultán és megerősülve gyülekeznek, hogy augusztus 8-án ismét megnyissák azon kaput, mely egy hónapon át a művészet előtt zárva volt.

Az István ünnepején, a fővárosba rándulók, a művészetnek emelt új csarnokot, az operaházat már teljes pompájában fogják látni, amennyiben a külső munkálatok elvégeztetvén, az állványok e napokban elhordatnak. Az építkezés delén állunk. A külső rész, mondhatni, egészen kiépült. Most a belsőhöz fognak, melynek öt év alatt késznek kell lennie, de elkészülhet már 1883-ra is s így talán már e jelzett év őszén mutathatjuk meg a világnak, hogy önálló operaház birtokában vagyunk, olyanakk, mely remekségében az első között foglaland helyet. Báresak erőiről is ezt mondhatnók majdan. Nemő.

A rendkívüli színész-kongresszuson megjelenő szinigagatók és társulati képviselők névsora:

Bényei István igazgató személyesen.
Társulata képviselője Rónaszék Gusztáv.
Jakab Lajos igazgató személyesen.
Társulati képviselő Kőmives Imre és Tiszay Dező.

Aradi Gerő igazgató személyesen.
A társulatnak két képviselője lesz; neveiket nem tudatta.

Lászy Vilmos igazgató személyesen.
Miklós Gyula igazgató személyesen.
Homokay László igazgató személyesen.
Társulatának képviselője Egressy Akos, a nemz. színház tagja.

Nagy Mihályné Jakabffy Gábor képviseli.
A társulat képviselője Lukácsy Aladár.
(Folytatjuk.)

Köszegi Endre ur sem személyesen nem jelenik meg, sem nem képviselheti magát és társulatát senki által, mert — mint írja — az augusztusi közgyűlés egybehívását, több társulat fölőszlegesen tartotta, nekik pedig nincs kádobni való pénzük.

Fővárosi hírek.

— Az épülő budapesti operaház az Ellenőr szerint legkésőbb öt év múlva készül el, 1885. őszére, ha az építési költséget ezental is oly arányban (évenként 200,000 frt.) kapják mint eddig, de esetleg készen lehet az opera három év alatt is. Ezzel megemlítjük még a következőket: az eddigi építkezések 1.100,000 frtba kerültek; az előirányzott 2.110,000 frtból tehát még 1.010,000 frt van fölhasználatlanul; az építés vezetők nyilatkozatai szerint az opera költségeire nagyobb összeg az előirányzottnál aligha lesz szükséges. Az opera épületben 1700 néző számára lesz ülőhely; állóhely, valamint erkély nem lesz egy sem, de a harmadik emeleti páholyosor fölött amphitheatralisan fognak emelkedni a padsorok, melyek a lehető legkényelmesebbek lesznek. Ez év augusztus vagy szeptember havában az épületet környező állványokat, valamint a segédépületeket lebontják, s akkor fog csak teljesen kimagasodni a főváros közönsége elé az opera palotája.

— Beerman Fáni kisasszony kit a nemzeti színházhoz szerződöttetek 6000 frt évi fizetéssel, jelenleg a bécsi udvari opera iskolában van, a hova a budapesti színikolából került. A kisasszony még nagyon fiatal, Moorott született, Fehér-megyében, ahol apja a zsidóhítközség kántora volt. Már gyermekkorában tanult atyjától zongorázni s ebben igen nagy tökélyre vitte. 14 éves korában hangja oly föltűnően esengő lett, hogy atyja elhatározta őt énekesnővé kiképeztetni. Felvitte tehát Pestre, a hol nevelőnősködött és egyuttal a színészkolát látogatta. Mivel nevelőnői állomását az első év végén elhagyta, atyja felvitte Bécsbe, a hol a dalműskola ősztöndíjas tagja lett. A kisasszony anyanyelvén, a magyaron és németen kívül, francziául és angolul is beszél.

— A budai szinkör igazgatója, Szathmáry Károly, a belügyminisztertől 500 frt. segélyt kapott és még 500-at ígért adni.

— „A magyar dalszarnok” kérdéséhez, vonatkozóssal Mezey János szintársulatának szereplésére,

a Komló-kertnek nevezett udvari helyiségben, ezimel adott ki Borsodi Szilágyi Dezső egy 8 lapra terjedő füzetet. A füzet ára 20 kr. Ebben szerző elítéli a fővárosban levő sängereioakat és ajánlja, hogy a főváros gondoskodjék egy olyan dalsarnok építéséről, mely mintául szolgálhasson, és egy írőköl és művészekből álló bizottság gondoskodjék arról, hogy ezen esarnok a magyar dal, zene és tánc művelésére jótékony hatással bírjon. — Igy reményli kiszorítani azon sängereioakat, melyek a némesítés mellett még más tekintetben is károsak a fővárosra nézve.

Vidéki hírek.

— **Fölkérjük** azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetési július végével lejárt, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap elküldésében késedelem történjék. Egerszernap kérjük a **hátralékok** szives beüldésítés, mert igéretekekkel, biztatásokkal nem tarthatjuk fenn a lapot, miután nekünk is kötelezettségeink vannak a nyomdával szemben.

— **Nagyváradon** Halmi Ferenc, a nemzeti színház tagjának vendégfölléptéül és Lányczey Ilka jutalmául „Az utolsó levél” ez. vigjáték került színe nagy számú közönség jelenlétében. A jutalmazottat oly ovációval fogadták, minöt Nagyvárad ritkán látott. Halmi (Prosper) természetes játékával nagy hatást kellett. Szathmáry Arpád (Thirion) komikus szerelemföltésével rengeteg hatót idézett elő. Hunyadi Margitot (Susanne) a 2-ik felonás végén zajosan megtapsolták. Lányczey Ilka (Mártha) kis szerepét szokott szeretetreméltóságával játszotta.

— **A „Fekete Vénusz” Nagyváradon.** Tegnap július 31-ikére volt kitűzve „A fekete Vénusz” vagy „Utazás Közép Afrikába” ez. látványos színmű első előadása. A darabot mely 12 képből áll, Belot Adolf jelenetelte. E mű Párisban annak idején nagy feltűnést keltett s általános a vélemény, hogy látványosság tekintetében felülmulja Jules Verne nagy port vert darabjait. Az óriási díszletek, gépezetek, Rostok boroszlói híres műtermében készültek. Élő nagyságu és mechanizmus által mozgó állatjai méltán bámulatot keltenek. A darab egyik legérdekesebb részét képezi a nagy karaván, melyben a szolgák raja által vezetett állatok u. m. elefántok, girafok, tevék, bikák sat. jönnek elő. Az előforduló képek címei: I. Egy boulevard imádó. II. A nilus partján, (vándor díszletekkel). III. Rabszolgahajó (óriási explózió). IV. Etetés Chardonban. V. A karaván. VI. A niami Niam. VII. Munza király. VIII. Vénusz kertje. IX. A nap büntetése. X. Az afrikai Aetna. XI. A kék hegység. XII. Az amazon tábor.

— **El Bukarestbe!** A nagyváradai színtársulat Bukarestbe utazik augusztus hó végén. A „Bukaresti Híradó” szerkesztője Vándory Lajos, már szerződést kötött Mándokyval, melynek értelmé szerint, szeptember 1-én már Bukarestben tartozik játszani. A tagok fixum fizetést kapnak.

— **Dallos János** és Erdélyi Marietta a Herkules fürdőbe utaztak s ott egy hangversenyt fognak rendezni.

— **Lászy Vilmos**, ki legközelebb bevégzi a téli évadra a szerződéseket, jelenleg Egerben tartózkodik. Ezt azért hozzuk köztudomásra, hogy a kik netán hozzá akarnak fordulni, tudják hollétét.

— **Csöka Sándor**, színtársulata esítörtökön kezdte meg előadásai sorozatát Mohács-on, „Törvénytelen fiú” ezimű színművel.

— **M. Szigeten** Bényei, daczára hogy jó társulattal rendelkezik s a legváltozatosabb műsorral igyekszik a közönség tetszését megnyerni, aligha lesz képes magát feltartani a nagy közönség miatt. Eleitől fogva igen kevés közönség látogatja az előadásokat; pár hete pedig épen mindig üres házak előtt kénytelen játszani a több pártolást érdemlő társulat. Különösen a jutalomjátékok érzik leginkább a közönség teljes hiányát. A színészek furcsa fogalmakat alkothatnak maguknak a szigeti közönség műérzékéről. A két helyi lap díszletreméltó buzgalmat fejt ki a társulat érdekében; a „Mármárosi Tárogató” vezérékiben hívja fel a közönséget nagyobb pártolásra. — Somogyi és Somogyiné javára a „Társaságból” ez. német vigjáték adatott elő. A jutalmazott-pár, szép játékuért valóban megérdemelték a virágzáport, kihívásokat, sürtü tapsokat és a szebbnél-szebb koszorukat, mikkel megtisztelte a közönség elismerése. — Bényei né, ki betegeskedése miatt 4 hét óta a visk-várhegyi fürdőt használja, onnan mint örömmel halljuk, pár nap múlva egészségét teljesen visszanyerve, jön haza már közelebb fellép. — A havasi remete csengetyűje, melyre a színtársulat már régóta készül, szombaton adatott elő. — Vinczené anyá- és komika színész nő jutalomjátéka a jövő szerdán, augusztus 5-én lesz, az „Alherczeg” ezimű új francia bohózat, mely minden magyar színpadot megelőzőleg Szigeten

adatik először. — Aranyossyné Gizella a „Beesület szegényét” választotta jutalmául. A sikeréről még nem értesültünk.

— **Mikéy Lajos**, a komáromi színtársulat tagja, azon praktikus módot gondolta ki közeledő jutalomjátéka alkalmából, hogy a helyi lap nyílt terében egy „Meghívást” tett közzé, mely a következőképen hangzik: Meghívás. Alólírott tisztelettel meghívom a n. é. közönséget az 1880. év július hó 27-én (kedden) tartandó színi előadásra, mely alkalommal jutalomjátékomul itt először adatik: „Egy krajczár,” életkép, énekekkel, 6 képpen, írta Costa C., fordította Beregi Viktor. 1-ső kép: „Az örökség.” 2-ik kép: „Egy krajczár húsz ezer forint.” 3-ik kép: „Egy krajczár egész kincs.” 4-ik kép: „A harmadik esengetés.” 5-ik kép: „Bádogosi uram estélye.” 6-ik kép: „Egy krajczárt egy szívet.” Végül nagy néma képzet, bengáli fényvel világítva. — Tisztelettel Mikéy Lajos, jutalmazandó.

— **Aradi Gerő** színingazgatónak, ki jelenleg Szentesen működik, sikerült négy előadásra megnyerni Prielle Cornélia úrhölgyet, a nemzeti színház ünnepelt művésznőjét. Prielle Cornélia a következő darabokban lépett fel Szentesen: a „Kameliás hölgyben”, „Szövetségesebben”, „Holt szíven”, s holnap lép fel „Georges herczegnőben”. A kitűnő művésznő minden felléptén rendkívüli ovációval fogadták a nagyszámú közönség által. A rendes árak 50%-kal van felemelve, mely árt a szentesiek ugyan sokalják, de azért mégis megjelennek az előadásokon. Nagy számmal rendelik a jegyeket vidékről, különösen Csongrádról és a pusztákról. — Enyvári Sarolta, ki két hóig gyógyította torokbaját Budapesten, aug. 2-án lép föl „Boceacón”-ban s később „Titilla hadnagy” ez. operetben, mely már az összpöbáig be van tanulva. — „Beesület szegénye” — mely a vidéken hálás darabnak ajánlkozik — közelebb kerül színe. — „Borzáné Maresája” ez. népszínműt többet jövedelmezett mint a „Legény bolondja.” — A társulat még csak aug. 11-ikéig időzik Szentesen, azután Szarvasra rándul.

— **Nyiregyházán** üdvös mozgalom indult meg a színingy érdekében. Sok évi tervezgetés után végre megalakult a „színpártoló egyesület,” mely hivatva leend a színtársulatok megélhetését városban biztosítani és egy állandó színház felállítása iránt, szélesebb körben nagyobb érdeklődést kelteni. Ez ügyben július 25-én tartott meg az első értekezlet, melynek lefolyásáról, részletes tudósítást még nem nyertünk. — A legmelegebben üdvözöljük a nemeselekké kezdeményezőket e téren, és erős a hit bennünk, hogy Nyiregyháza város művelt közönsége, nem vonja meg támogatását e magasztos eszme kivételétől.

— **Érsekujvárt**, július 25-én került először színe „Borzáné Maresája” ez. új népszínmű, szép számú közönség előtt, nagy tetszéssel. A szereplők dícséretre méltó buzgalommal feleltek meg szerepeiknek.

Jakab Lajos színingazgató, a Losonezon pótanfolyamon levő tanítónak szép ajánlatot tett. Ugyanis a színházi állóhelyekre jegyeket 20 kr. járval ad, a magyar nyelv gyakorlati alapon való tökéletesítése szempontjából. — A bérletre az aláírások kielégítő eredménnyel folynak s ez beigazol bizonyítványa annak, hogy az ottani közönség a társulatot érdemlegesen készül pártolni. A társulat következő tagokból áll: Tiszainé Turner Ilka operette coloratur énekesnő, Koháry Etel mezzosoprán, Reményi Nina soubrette és népszínmű, Tóth Ilka, segédénekesnő és szendeszinésznő, Szentesy Ilona társalgási, Kelemenné Gaal Laura anyá- és komika színész. Tiszay Dezső operette bonvivant és buffo, Tóthfalusi Gusztáv operette-bariton és népszínmű, Szabó József operette tenor és népszínmű ének-s. Munkácsi Gyula operette tenor, Halász Albert apaszínész és operette-buffo, Kömives Imre és Kövessy Albert jellem- és boulevard-komikusok, Jakab Lajos jellem-színész, Kelemen Jenő sugó, ezeken kívül 6 kardalnok és segédszínész. A művezetőség: Jakab Lajos igazgató, Tiszay Dezső rendező, Klár József karnagy, Völgyi Ödön ügyelő és jegykiadó.

— **Mikor az ujságíró nem tudja, mit olvas.** A „Pesti Napló” mult hétfői esti lapjába átvette Lányczey Ilka jutalomjátékára vonatkozó hírlinket. Nem akarta azonban szöröl-szóra közölni a forrás megnevezésével, tehát kapta magát és csinált belőle egy ilyen ujdonságot: Nagyváradról írják: Lányczey Ilkának a nemzeti színház tagjának, ki jelenleg Váradon vendégszerzerepel jutalomjátékán ezer frt értékű emléket nyujtanak át. — Lányczey I. k. a., tudvalevőleg a nagyváradai színtársulat rendező, szerződetetett tagja. Es nem is N.-Váradról írták ez ujdonságot, a „P. N.”-nak, hanem lapunkból vételezték át, mit bizonyít az is, hogy a fentebbi ujdonság után még két hírlinket közli ugyanazon

számában. Ez ugyan nem nagy baj, de mégis helyén valónak látjuk figyelmeztetni az öreg P. Naplót, elküvetett baklövésére.

— **Mező-Túrról** írják nekünk, hogy ott Homokay László színtársulata középszerű pártolás mellett működik. Eddig a legnagyobb jövedelem „Legény bolondja”-ra volt; 100 frt 16 kr. brutto jött be. Jelenleg „Beesület szegénye” ez. új népszínműre készülnek Makróczy Jánostól, ki szerény árt vetett darabja előadhatásáért. Szombaton, tegnap kezdődött ott a híres turi vásár, mely alkalommal „Nótas Katát” adták elő, hihetöleg szép anyagi sikerrel.

— **A kassai színingyi bizottság** Münster elnökele alatt: Demeter Titusz, Timkó József, Soukup Adolf e napokban gyűlést tartott s a következő határozatot hozta: A színpad teljesen újalakították: a három első sorzártászek helyett két sor körszék fog készíttetni; a számozott ülések-ből két sor megmarad, a többi zártászekké alakították; a színház belseje egészen kiesinosították, a páholybeli könyöklök piros bársonnyal bevonatnak; az alsó páholyok 3—3 új széket, a felsők javított székeket kapnak; a páholyok ajtai megújítottak s új zárokkal látatnak el; minden páholyban 3—3 új fogas, tükör s lábszőnyeg helyeztetik; a esillár kiaranyoztatik; az öltözők rendbe hozatnak s új asztalokkal és székekkel látatnak el. — A munka már megkezdődött s a tatarozásnak szeptember 15-ig készlen kell lenni, hogy esetleg ha Krecsányinak S.-A.-Ujhelyen is rosszul menne dolga, a szept. 15-én kezdődő borvásárra s borkiállításra társulatulát már Kassára jöhessen.

— **A kolozsvári színház** 13 tagja, a „M. Polgár” szerdai számában, a testület nevében tiltakozik, Bokody Antal, lapunkban közölt azon állítása ellen, hogy az igazgatóság nyúzza egyenes és melék uton a tagokat. A nyilatkozat aláírói meg vannak elégedve az érdekel hitel bank igazgatójával és azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy Bokody ur egyedüli cözlja az, miszerint elakarja az illetöt töltik idegeníteni, kinek szivességében pedig ök még tovább is akarnak részesülni.

Szerkesztői üzenetek.

— **B. E. urnöknek** Szobráncz. A küldeményt megkaptuk, köszönjük. Bár mindenki ugy gondolkozik mint Nagysád, akkor lapunk jövője biztositva volna. Fogadjá üdvözlétünket.

— **N. N.** A levelezési díjt kérjük beküldeni. — **Antalfalvára.** No ugyan szépen kijátszta ont a „francia mintára alakult directio.” Vajjon a „Theatre Francais” igazgatója is szalonával kínálja tagjait, mikor azok pénzért mennek hozzá? És mégis ily egynégy beszélnek „szükkeblüsségről.” Elvezetelt olvastuk, alkalmitag rövid kivonatban közöljük. A lapot küldjük, levelet is irunk. — **Kivánatra** kijelentjük, hogy Nagy Linda k. a. nem maradt virágvasárnapkor szerződés nélkül, mint Kovács István írta, mert két szerződése volt, de közbejött betegsége miatt nem foglalhatta el állomását.

— **Kérjük** lapunk t. olvasót és barátjait, kiknek birtokában meg volna még lapunk f. évi 1. 3. 6. 9. és 25-iki számai és azokat bekötés végett nem tartják meg, sziveskedjenek nekünk keresztökös alatt beküldeni, e sziveség viszonzásául, az augusztus hóban megjelenő számokkal fogunk szolgálni.

Állandó rovat.

Kormányengedélyvel bíró színingazgatók jelenlegi állomásai:

Aradi Gerő Szentes. — Balog Alajos Perlak. — Bényei István M.-Sziget. — Beödy Gábor Komárom. — Bogoly Alajos Tittel. — Csöka Sándor Mohács. — Kárpáthy György Keszthely. — Gáspár Jenő Szenicz. — Hubay Gusztáv Rima-Szombat. — Károlyi Lajos Balaton-Füred. — Homokay László Mező-Túr. — Jakab Lajos Losonez. — Kétszery József Edelény. — Köszeghy Endre Tisza-Roff. — Krecsányi Ignác Munkács. — Mándoki Béla Nagyvárad. — Miklóssy Gyula Eger. — Nagy Mihályné Duna-Földvár. Szabó Antal Déva. — Szegedi Mihály N.-Szt. Miklós. — Sztupa Andor Gyula-Fehérvár. — Temesvári Lajos Újvidék. — Várady Ferenc Csik-Szereda. — Várnay Fábian Erdőd. — Völgyi György Éseksujvárt.

Keresünk

karmestereket a nyárra és jövő télre. Gyors jelentkezést kérünk.

Nyílt-tér.

Nyilatkozat.

Alulírott, felszólítok mindenkit, kinek elie-nem, bármi néven nevezendő jogos követelése van, forduljon e tekintetben ügyvédem-hez, tek. Kiss Jenő urhoz Györött, kit ügyeim rendezésével megbíztam.

Arad, 1880, július 28.

Mannsberger Jakab s. k.

az aradi színingy-egylet művezető-igazgatója.